

Prof. Erim Amerikan Kongresi'nde anıldı

New York Demokrat Parti temsilcisi **Stephan J. Solarz**, yaptığı konuşmada ünlü arkeoloğun çok özel bir insan olduğunu vurguladı.

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Aydın'ın Karacasu ilçesindeki Afrodissias antik kentini günışığına çıkarırken geçen yıl bir kalp krizi sonucu ölen Prof. Kenan T. Erim, ABD Kongresi'nde anıldı. New York Demokrat Parti Temsilcisi ve Dış İlişkiler Alt Komite Başkanı **Stephan J. Solarz**, Kongre tutanaklarına geçen konuşmasında "New York Üniversitesi'nde Klasik Bilimler Profesörü **Kenan T. Erim** büyük bir arkeolog, çok özel bir insandı" dedi.

"Antik Türk kenti Afrodissias'ta yaptığı buluş ve onarımlardan dolayı Kenan, görkemli ve olağanüstü bir kişiydi" diyen temsilci **Solarz**, "değerli bilim adamının, antik dünyanın harikalarını aydınlığa kavuşturmak için aralıksız 30 yıl didinip durduğunu" da anımsattı.

Solarz, "Büyüleyici Afrodissias'ı Kenan'ın eşliğinde gezirken duyduğum büyük zevk ve onuru asla unutmayacağım" dedi.

New York temsilcisi **Solarz**, bu arada Prof. Erim'in koruyucusu **Bayan Madaline Lejwa**'nın "O bir dahi idi..." diye özetlenen bildirisini de konuşmasında aynen Kongre tutanağına geçirtti.

Kimyasal tehdit

Kocaeli acil duruma hazırlanıyor

KOCAELİ (AA) — Kocaeli Sanayi Odası (KSO) ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı Sanayi ve Çevre Ofisi tarafından İzmir'de düzenlenen "Bölgesel Düzeyde Acil Du-

Prof. Jale İnan, üst bölümü 10 yıl önce kaçırılan heykel için New York'a gidiyor

Herkül, ABD'den davacı

ÖZGEN ACAR

ANTALYA — Türk hükümeti, Antalya'nın Perge antik kentinden kaçırılan "Yorgun Herkül" heykelini New York'ta Federal Mahkeme'de dava konusu yapmaya hazırlanıyor. Bununla birlikte Kültür Bakanlığı, davalı Amerikalılara bir son şans daha tanıma kararı aldı.

67 cm yüksekliğindeki üst bölümü 1980 yılında Perge'den kaçırılıp Amerika'da "mülimilyoner" koleksiyoncu **Leon Levy** ve eşi **Shelby White** çiftine satılan mermer heykelin 1.22 cm yüksekliğindeki alt bölümü ise Antalya Müzesi'nde bulunuyor. Levy çifti, Boston Güzel Sanatlar Müzesi'ni de bağış yoluyla heykele ortak etmişlerdi.

Kültür Bakanlığı, Perge'de arkeolojik kazıları yöneten ve antik plastik sanatlar alanında dünyanın en önemli bilim adamları arasında baş sırada yer alan Prof. Dr. **Jale İnan**'ı (79) New York'a gönderdi. Kendisi iki heykel parçası arasında uyumunu, heykelin alt bölümünün kalıbı ile ölçülerine dayanarak kanıtladı.

Ancak heykelin üst bölümünü bugün elinde tutan Amerikalıların bu deneyden sonra yine de bu gerçeği kabule ve heykelin üstünü Türkiye'ye geri vermeye yanaşmadıkları bildiriliyor.

Türk hükümetinin avukatları, Levy çifti ve Boston Müzesi'nin bu "kötü niyetli uzlaşmaz" yaklaşımları nedeniyle aleyhlerinde bir dava açılmasının gerektiği yolundaki görüşünü Ankara'ya bildirdi.

Davaya konu antik Yunan heykelticiliğinin büyük ustalarından **Lysippos**'un İ.Ö. 330'da yarattığı "Yorgun Herkül" adlı bronz yapıtın İ.S. 170-92 yılları arasında yontulmuş 1.90 m boyunda anıtsal bir Roma dönemi mermer kopyası olduğu belirlendi.

Daha önce Antalya Müzesi'ndeki alt bölümün, üst bölümden kopan kesitinin kalıbı Türk hükümetinin avukatlarına iletilmiş ve Afrodissias kazılarında Prof. **Kenan Erim**'in

yerine heyet başkanı olan klasik heykeller uzmanı Prof. **R.R.R. Smith** ile ABD ve İtalya'da yontuculuk ve restoratörlük alanında uzman **John Horn** da Türk hükümetini temsilen bu kalıbın uyumunu ile ilgili ilk ortak deneye katılmıştı.

İki parçanın birleştirilmesi ile ilgili deneyde gerek New York'taki heykeli kaideye bağlayan demir çubuğun yarattığı engel ve gerek Antalya'dan giden kalıbın "dişi" oluşu, yüzde yüzlük bir deneyin gerçekleşmesini engellemişti.

Türk hükümeti adına, deneye katılan Amerikalı uzmanlar "Kesinlikle uyum var" derken, Boston Müzesi sorumlusu **Cornellus Vermule**, heykelin kesitinde 2-3 cm'lik bir farklı bölümlüğün varlığını öne sürmüştü.

"Yorgun Herkül" heykelinin üst bölümü, Antalya'nın Perge antik kentinden 1980 yılında ABD'ye kaçırılmıştı. Dünyanın en önemli arkeoloji uzmanları arasında ilk sırada gösterilen 79 yaşındaki Prof. **Jale İnan**, hazırladığı raporla iki parçanın birbiriyle tam bir uyum içinde olduğunu kanıtladı. Türk hükümeti konuyu New York'taki Federal Mahkeme'ye götürmeye hazırlanıyor.

Bu olaydan sonra eski Kültür Bakanı **Namık Kemal Zeybek** bir başka nedenle Amerika'da bulunduğu sırada Türk hükümetinin avukatlarıyla yaptığı görüşmede kendilerine, bu heykelin üst bölümünün geri getirilmesi konusunda gereken her türlü yasal yola başvurulması talimatını verdi.

Avukatların isteği üzerine Antalya'daki heykelin kesitlerinin kalıbı daha bilimsel yöntemlerle yeniden çıkarıldı ve bunu Prof. **İnan** beraberinde New York'a götürdü. Daha önceki deneyde bulunan uzmanların da katılımıyla ikinci bir deney daha yapıldı.

Yasal zorunluluk nedeniyle bilirkişilerin ayrıntılı açıklama yapması Türk hükümetinin avukatlarınca uygun görülümü-

yor. Ancak "uyuşumun kesin ve sonucun mükemmel" olduğu saptandı.

Levy çiftinin avukatlarıyla **Vermule**'nin bu ikinci deneyde çıkan sonuçları da yine kabul etmedikleri ve hatta "heykelin üstünü Türkiye'ye geri vermeme-ye kararlı olduklarını" Türk yetkililerine söyledikleri" de öğrenildi.

Türkiye'ye dönüşünde Antalya'da konuştuğum Prof. **İnan**, "Heykelin alt bölümüyle ilgili olarak yaptığım ek inceleme ve ölçümleri, New York'taki deneye ilişkin gözlemlerimi bir rapora dökerek Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü aracılığıyla Türk hükümetinin yasal temsilcilerine ilettim" dedi.

Açıklanması şimdilik uygun görülmeyen bu rapor hakkında

HERKÜL'ÜN UYUMU — Prof. **Jale İnan**, 'Yorgun Herkül'ün Türkiye'de bulunan alt kısmı ve ABD'de bulunan üst kısmının fotoğrafı ile birlikte. (Fotograf: ÖZGEN ACAR)

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0300907